

Kangasala ■ Lempäälä ■ Nokia ■ Orivesi ■ Pirkkala ■ Tampere ■ Vesilahti ■ Ylöjärvi

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Kulutusapojen muutoksella liikenne sujuvaksi

Toimiva liikenne on keskeinen tekijä sujuvan arjen, kaupunkiseudun vetovoiman ja kestävä, ympäristöä säästävän kasvun saavuttamisessa.

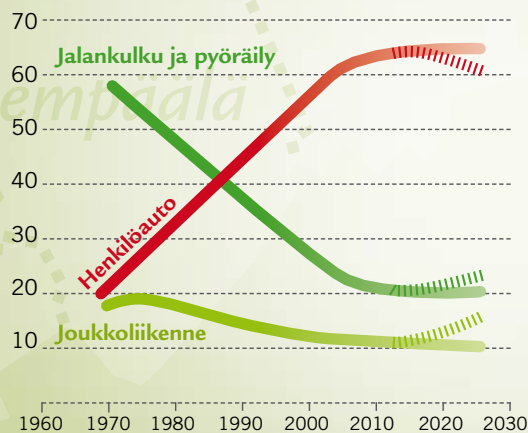
Tampereen kaupunkiseudun liikenteen kehittämistä on suunniteltu rinnan maankäytön suunnittelun kanssa tukemaan uuden asuntorakentamisen, palvelujen ja työpaikkojen sijoittumista kunta- ja aluekeskuksiin ja joukkoliikennereittien varrelle yhdyskuntarakennetta eheyttävästi. Tähtäin on vuodessa 2030, jolloin kaupunkiseudulla ennakoidaan olevan noin 435 000 asukasta. Visiona on tehokkaasti ja laadukkaasti toimiva liikenne, joka vahvistaa Tampereen kaupunkiseudun asemaa valtakunnan vetovoimaisimpana alueena.

Johtoajatuksena on muuttaa kulkutapoja joukko- ja kevyen liikenteen hyväksi ja hillitä henkilöautoilun osuuden kasvua.

Kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelmassa **määritellään liikenteen tarpeet ja esitetään toimenpiteitä joukkoliikenteen, kevyen liikenteen ja pääväylästäön kehittämiseksi.** Kehittämistoimet on jaettu kolmeen toteutusluokkaan tarpeellisuuden ja toteuttamisvalmiuden perusteella. **Keskeistä on kaupunkiliikenteen kehittäminen niin, että arkiliikkuminen seudulla on sujuvaa, turvallista ja ympäristöystävällistä.**

Seudun yhteiset linjaukset ohjaavat kuntien päätöksiä ja antavat myös valtionhallinnon toimijoille kokonaiskäsitksen kaupunkiseudun liikenteen kehittämistä. Suunnitelman toteuttamista tuetaan valtion ja kaupunkiseudun kuntien välisellä maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-aiesopimuksella.

Kulkutapaosuuksien kehittyminen ja tavoite

Tavoitteita

- Kustannustehokas ja korkealaatuinen joukkoliikenne.
- Liikkumistapojen muuttaminen mm. joukkoliikennettä, kevyen liikenteen olosuhteita ja keskustoja kehittämällä.
- Alueen sisäisten ja ulkoisten yhteyksien hyvä palvelutaso.

Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteet ja keskeiset toimet on määritelty liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (TASE 2025).
www.tampereenseutu.fi ➔ Seutuhankkeet ➔ Yhdyskuntasuunnittelun ohjelmat ➔ TASE kehittämisohjelma.

Sisäsivuilla

**Petri Jalasto, LVM: ”Liikennettä ja maankäyttöä suunniteltava kokonaisuutena” ➔
Astu bussiin, lähijunaan, kaupunkiratikkaan ➔
Maakunnan kautta osaksi valtakunnallista liikennejärjestelmää ➔**

**Kiskot vievät kehyskuntiin ➔
Sujuvuus on vetovoimaa ➔
Työryhmä organisoii yhteistyötä ➔
Hankkeissa nyt kevyt liikenne ja lähijunat ➔**

Petri Jalasto,
liikenne- ja viestintäministeriö:

”Liikennettä ja maankäyttöä suunniteltava kokonaisuutena”

– Suurten kaupunkiseutujen kuntien liikennejärjestelmätyöllä on jo pitkät perinteet. Ongelmana on kuitenkin ollut huonohko koordinaatio maankäytön suunnitteluun, kertoo liikenneneuvos, liikennepoliitikan asiantuntija **Petri Jalasto** liikenne- ja viestintäministeriöstä.

Tampereen seudulla tätä ongelmaa lähdettiin ratkaisemaan jo nelisen vuotta sitten, kun liikennejärjestelmän kehittämissuunnitelman päivitys päätettiin kytkeä tiiviisti maankäytön rakennesuunnitelmaan.

Sama tarkoitus – maankäytön, asumisen ja liikenteen koordinoitu suunnittelu – on myös MAL-aiesopimuksilla, joita valtio on valmistellut suurimpien kaupunkiseutujen Tampereen, Turun, Oulun ja Helsingin kanssa. Jalasto on toiminut liikenne- ja viestintäministeriön edustajana myös Tampereen kaupunkiseudun MAL-aiesopimusneuvotteluissa ja tuntee hyvin täkäläisen rakennesuunnitelman ja yhteistyömallin.

– Maankäytön ja liikenteen yhtäaikaissa suunnittelussa Tampereen seutu on toiminut edelläkävijänä ja seudulla vallitseekin hyvä kuntien välisen yhteistyön kulttuuri.

MAL-aiesopimus kirjaa valtion ja kaupunkiseudun kuntien yhteisiä kehittämissaieita. Liikenteen osalta sopimuksessa mainitaan tavoitteeksi muun muassa valtion tuki joukkoliikenteen parantamiseen.

– Se on tarkoituksemme ja toiveemme. Toteutuminen riippuu sitten siitä, miten maan hallitus linjaa isojen kaupunkiseutujen liikennejärjestelmä-

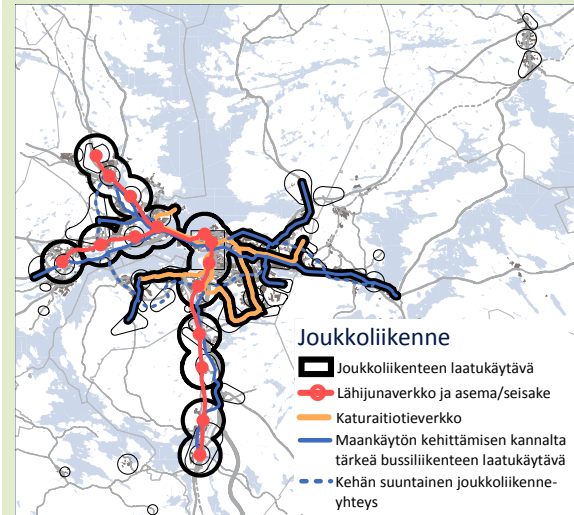
tukea ja kehittämistä ja millaiset resurssit siihen saadaan, Jalasto sanoo.

Uuden liikennepoliitikan peruslinjauksiin kuuluu, että liikennettä tarkastellaan kokonaisuutena ja ongelmia ratkotaan monipuolisilla keinoilla. Ns. neliporraseriaatteen mukaisesti ensimmäisellä tasolla pyritään maankäytön ja liikenteen yhteissuunnittelulla vähentämään liikkumistarvetta ja vaikuttamaan kulkumuodon valintaan. Seuraavilla tasoilla ovat muun muassa joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen kehittäminen sekä taloudelliset ohjaukset kuten vaikkapa ruuhkamaksut kaupunkikeskustoissa. Vasta viimeisenä vaihtoehtona tulevat isoja investointeja vaativat ratkaisut. Priorisoinnin peruste ei ole ainoastaan rahan niukkuus vaan myös liikenteen palvelutason parantaminen.

– Pienet, taloudellisemmat keinot voivat nostaa palvelutasoa tehokkaasti ja nopeasti, Jalasto sanoo.

Liikenneasioitaan kaupunkiseutu edistää Jalaston mukaan parhaiten hyvällä suunnittelulla.

– Valtion tuki edellyttää, että suunnitelmissa liikennettä tarkastellaan seudullisena kokonaisuutena ja että seudun kunnilla on yhteinen näkemys liikenteen ja yhdyskuntarakenteen kehittämisestä. Lisäksi suunnitelmien tulee olla kansallisten linjausten mukaisia.

Astu bussiin, lähijunaan, kaupunkiratikkaan

Yhdyskuntarakenteen eheytyminen luo edellytyksiä laadukkaalle ja kustannustehokkaalle joukkoliikenteelle.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaan bussiliikenne on lähivuosina edelleen seudullisen joukkoliikenteen pääliikennemuoto. Sitä täydentä-

Maakunnan kautta osaksi valtakunnallista liikennejärjestelmää

Tampereen kaupunkiseudun suunnitelmat otetaan huomioon maakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa, jonka tekeminen käynnistyi loppuvuodesta 2010.

Tavoitteena on toisiaan täydentävä kokonaisuus. Esimerkiksi älyliikenne, logistiikka ja liikenneturvallisuus, jotka puuttuvat kaupunkiseudun suunnitelmasta, tulevat käsitellyiksi nyt maakunnallisessa suunnittelussa. Vastaavasti kaupunkiseudun linjauksia joukkoliikenteestä tarkastellaan koko maakunnan näkökulmasta. Maakunnallinen suunnitelma liittyy kaupunkiseudun valtakunnalliseen ja eurooppalaiseen liikennejärjestelmään.

Maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma tehdään Pirkanmaalla nyt ensimmäistä kertaa. Siinä pyritään kokoamaan yhteinen näkemys maakunnan liikenteen kehittä-

Liikennejärjestelmän muodostavat kaikkien liikennemuotojen väylät, niihin liittyvät rakenteet, terminaalit ja palvelut sekä niitä käyttävä henkilö- ja tavaraliikenne.

Liikennesuunnittelun neljä porrasta.

vät myöhemmin kaupunkiraitiotie sekä lähijunaliikenne. Kaupunkiseudun keskustojen välille luodaan olemassa olevaa tie-, katu- ja raideverkostoa hyödyntäen niin sanottuja joukkoliikenteen laatukäytäviä, joihin on mahdollista luoda hyvät joukkoliikennepalvelut. Kun kaupunkiseudun kasvua ohjataan rakennesuunnitelman mukaisesti, laatuikäntävien tuntumaan syntyy joukkoliikenteen edellyttämä väestöpohja. Suunnitelmien toteutuessa noin 76 % kaupunkiseudun väestöstä asuu vuonna 2030 hyvien joukkoliikennedyteyhteyksien lähellä.

Eri liikennemuotojen yhdistelmistä, hyvästä aikataulusuunnittelusta ja järkevistä lippu- ja tariffikäytännöistä syntyy eri toimijoiden yhteistyönä sujuva seudullinen joukkoliikenne.

Kaupunkiseudun joukkoliikennepalveluja kehittää ja organisoii vuoden 2011 alusta seudullisena toimivaltaisena viranomaisena Tampereen kaupungin joukkoliikennelautakunta. Lautakunnassa on edustus myös kehyskunnista.

Kiskot vievät kehyskuntiin

– Joukkoliikenteen kehittämistä tulee yhä tärkeämpää. Nokiaalla ajankohdittaiseksi on noussut varsinkin lähijunaliikenteen järjestäminen Tampere-Pori-radalla. Suunnittelu on vielä alussa, ja selvitettävää riittää alkaen mahdollisista lisäraiteista ja sen edellyttämästä lisäämään hankinnasta aina tariffeihin, parkkipaikkojen järjestämiseen sekä pysäkki- ja vuorotiheyteen asti, kertoo Nokian kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja, seutuhallituksen varapuheenjohtaja **Raija Nurminen**.

– Lähijuna tarjoaisi vaihtoehdon yksityisautoilulle ruuhkaisilla kaupunkiseudun väylillä. Syöttöliikenne on yksi kriittisistä kohdista; bussi- ja raideliikenteen yhteispeliä tarvitaan. Lisäksi on huolehdittava, että Nokiaalla säilytetään nykytasoinen linja-autoliikenne vastaamaan haja-asutusalueen asukkaiden tarpeita.

– Tampereelle suunniteltu katuraitiotie tukisi ja täydentäisi osaltaan lähijunaliikennettä. Liikennettä onkin tarkasteltava kaupunkiseudulla kokonaisuutena; kun se sujuu keskuskaupungissa, myönteiset vaikutukset ulottuvat kehyskuntiin asti.

– Tampereen kaupunkiseudun kasvunuste asettaa kaupunkiseudun kunnat haasteisiin, joista selviydytään vain toimimalla yhdessä. Liikenne on yksi tärkeimmistä ratkaistavista asioista. Se liittyy kaikkeen, niin asumiseen ja asointiin, työssäkäyntiin kuin opiskeleluunkin. Kaupunkiseudun liikennejärjestelmän kehittämisessä on siten kyse taloudellisesta ja sisällöllisesti isoista asioista, Nurminen muistuttaa.

jestelmää

misestä ja luodaan toimenpideohjelma 20–30 vuoden aikajänteellä. Lähivuosina tarvittavista konkreettisista toimista laaditaan lisäksi aiesopimus maakunnan ja valtion liikennehallinnon kesken.

Suunnitelmassa otetaan huomioon sekä henkilö- että tavaraliikenne, joita käsitellään asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeiden pohjalta. Lisäksi tehdään erilliselvitykset logistiikan ja joukkoliikenteen kehittämisestä sekä tieto- ja viestintätekniikan soveltamisesta liikenteessä ja laaditaan maakunnallinen liikenneturvallisuussuunnitelma.

Maakunnallisen suunnitelman toimeksiantajat ovat Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan ELY-keskus ja Liikennevirasto. Työn on määrä valmistua vuoden 2011 loppuun mennessä.

Sujuvuus on vetovoimaa

– Tampereen kaupunkiseudun liikenteestä on oltava tarpeeksi iso kuva, jotta kehittämisurot osattaisiin kohdentaa tehokkaasti ja oikein. Tähän tarkoitukseen meillä on liikennejärjestelmän kehittämisohjelma ja sen rinnalle tehtävä Tampereen keskustan kehittämissuunnitelma, sanoo yhdyskuntapalveluista vastaava Tampereen apulaispormestari **Timo Hanhilahti**.

– Suunnitelmat tukevat kaupunkiseudun vetovoimaa, johon kuuluvat sujuva liikenne ja matkaketjujen vaivattomuus.

– Merkittäviä muutoksia on luvassa. Tampereella kevyen liikenteen olosuhteita parannetaan esimerkiksi erottamalla katutilassa jalankulku pyöräilystä ja muusta ajoneuvoliikenteestä sekä parantamalla pyöräilymahdollisuuksia. Joukkoliikenteen houkuttelevuutta lisätään. Käsilläämme on nyt useita, pitkälle tulevaisuuteen ulottuvia päätöksiä.

– Bussiliikenne säilyy toistaiseksi joukkoliikenteen pääliikennemuotona, mutta katuraitiotien tarve ja toteuttamismahdollisuudet on selvitettävä.

– Kaikkien investointien tapaan katuraitiotienkin on ensin ansaittava paikkansa. Pääasia kuitenkin on, että ydinkeskustan joukkoliikenne on ympäristöystävällistä, joko sähköbussseja tai raitiovaunuja.

– Lähijunaliikenteen kehittämisessä on syytä lähteä liikkeelle heti. Seuturajat ylittävä lähijunaliikenne parantaa saavutettavuuttamme esimerkiksi Sastamalan ja Akaan suunnasta, Hanhilahti sanoo.

Liikennejärjestelmä on kokonaisuus

Työryhmä organisoi yhteistyötä

■ Lisääntyvä liikenne ja yhdyskuntarakenteen eheytymistä edistävä liikennejärjestelmä haastavat seudun toimijat tiiviiseen yhteistyöhön. Yhteistyön tehostajaksi ja seudullisten liikenneasioiden kehittäjäksi seutuhallitus on perustanut liikennejärjestelmätyöryhmän, jossa on edustajat kaupunkiseudun kunnista, Pirkanmaan liitosta, Pirkanmaan ELY-keskuksesta, liikenne- ja viestintäministeriöstä sekä Liikennevirastosta. Yksi ryhmän tehtävistä on aktiivisen seurannan ja viestinnän avulla varmistaa, että toimijoilla on ajantasainen kuva liikennejärjestelmästä ja sen kehitykseen vaikuttavista asioista.

– Kaupunkiseudun liikenteen kehittämiselle olisi eduksi, että kaikki me toimijat siirtyisimme kulkumuoto- ja väyläkohtaisesta ajattelusta tarkastelemaan liikennejärjestelmän toimivuutta kokonaisuutena, sanoo työryhmän puheenjohtaja, Tampereen kaupungin tilaajapäällikkö **Risto Laaksonen**.

– Työn edetessä liikennejärjestelmäosaaminen seudulla paranee ja hankkeiden suunnitteluvalmiudet hontuvat. Sen ansiosta voimme saada kaupunkiseudun liikennetarpeet tulleisuudessa entistä paremmin mukaan valtakunnalliseen päätöksentekoon, Laaksonen sanoo.

■ Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyöryhmä

Risto Laaksonen, pj, Tampere, *Jukka Mäkelä*, varapj, Kangasala, *Pertti Heikkilä*, Pirkkala, *Erika Helin*, ELY-keskus, *Jarmo Joutsensaari*, Liikennevirasto, *Tapio Kauppila*, Vesilahti, *Juha Menonen*, Nokia, *Katariina Myllärniemi*, liikenne- ja viestintäministeriö, *Mika Perivii-ta*, Tampere, *Seppo Reiskanen*, Ylöjärvi, *Päivi Valkama*, Orivesi, *Olli Viitasaari*, Lempäälä. Työryhmän asiantuntijasihteerinä toimii liikennejärjestelmäinsinööri, DI *Johanna Järvinen*, Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä.

Liikennejärjestelmä on osa Tampereen kaupunkiseudun yhdyskuntasuunnittelun kokonaisuutta, joka linjaa seudun kehitystä vuoteen 2030.

Hankkeissa nyt kevytliikenne ja lähijunat

■ Liikennejärjestelmätyöryhmä on käynnistänyt ensimmäiset hankkeet liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamiseksi. Aiheina on kaksi seudullisen liikenteen keskeistä kehittämiskohdetta, kevyt liikenne ja lähijunaliikenne.

Kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelma

Ohjelmassa määritellään kaupunkiseudulle kävelyn ja pyöräilyn kehittämisen strategia, josta johdetaan toimenpideohjelma. Tavoitteena on lisätä kävelyä ja pyöräilyä parantamalla eri tavoin niiden houkuttelevuutta ja vaikuttamalla asenteisiin. Tarkoitus on luoda turvalliset, sujuvat ja

houkuttelevat olosuhteet, jotka tekevät kävelystä ja pyöräilystä vaihtoehdon henkilöautoilulle.

Lähijunaliikenteen kehittämissuunnitelma

Hankkeessa luodaan pitkän aikavälin näkemys siitä, millaiseksi Tampereen kaupunkiseutu voi kehittyä, kun sitä palvelee seudullinen lähijunaliikenne. Lähijunaliikenteen toteuttamismahdollisuuksia arvioidaan ja hyötyjä kartoitetaan. Lähijunaliikenteen kehittämiseksi luodaan toteutuspolku, jossa lähdetään liikkeelle nykytilasta ja sen vaiheittaisesta parantamisesta. Päämääränä on toimiva ja hyvin palveleva lähijunaliikenne.

Kangasala ■ Lempäälä ■ Nokia ■ Orivesi ■ Pirkkala ■ Tampere ■ Vesilahti ■ Ylöjärvi

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä

Satakunnankatu 18 A, 33210 Tampere

Puh. 040 544 1591

www.tampereenseutu.fi